
Visuomenės dalyvavimas ginant viešąjį interesą

Dr. Rasa Ragulskytė-Markovienė
*Vilniaus apygardos administracinis teismas,
teisėja*
*MRU TF Konstitucinės ir administracinės
teisės institutas, profesorė*

Nacionalinė teisė

Pagrindinės sritys:

- Aplinkos apsauga
- Teritorijų planavimas ir statyba
- Kultūros paveldo objektų apsauga
- Nuosavybės atkūrimas

ES / tarptautinė teisė

- ❑ Orhuso konvencija
- ❑ Direktyva 2003/4/EB dėl informacijos apie aplinką
- ❑ Direktyva 2003/35/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus
- ❑ PAV Direktyva 85/337/EEB
- ❑ SPAV Direktyva 2001/42/EB
- ❑ TIPK Direktyva 2010/75/ES
- ❑ Reglamentas (EB) Nr. 1367/2006 dėl Orhuso konvencijos taikymo Bendrijos institucijoms ir organams

Visuomenės teisė kreiptis į teismus

- Orhuso konvencijos 9 str.
- Direktyva 2003/35/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus
- Reglamentas (EB) Nr. 1367/2006 dėl Orhuso konvencijos taikymo Bendrijos institucijoms ir organams
- Direktyvos projektas COM(2003)624 dėl teisės kreiptis į teismus

Visuomenė

- **Visuomenė** – vienas arba keli fiziniai ar juridiniai asmenys bei jų organizacijos, asociacijos ar grupės (PAV įstatymo 2 str. 11 p., TPĮ 2 str. 44 p)

Suinteresuota visuomenė

- **suinteresuota visuomenė** – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis (Aplinkos apsaugos įstatymo 1 str. 22 p., PAV įstatymo 2 str. 11 p., TPĮ 2 str. 20 p.).

ABTĮ

- **5 str. 3 d. 3 p.:** teismas imasi nagrinėti administracinę bylą pagal prokuroro, administravimo subjektų, valstybės kontrolės pareigūnų, kitų valstybės institucijų, įstaigų, *organizacijų*, tarnybų ar *fizinių asmenų* kreipimąsi *įstatymų nustatytais atvejais* dėl valstybės ar kitų viešųjų interesų gynimo

ABTĮ

- **56 str. 1 d.** : *įstatymų nustatytais atvejais* prokuroras, administravimo subjektai, valstybės institucijos, įstaigos, *organizacijos*, tarnybos ar *fiziniai asmenys* gali kreiptis į teismą su pareiškimu, kad būtų apgintas viešasis interesas arba apgintos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai.

Viešasis interesas ar asmeninis interesas ?

- Atribojimo problema:
 - Ginamos vertybės, gėriai
 - Subjektas, kurio teisės pažeidžiamos
 - Subjektas, kuris kreipiasi į teismą
 - Teisė ginti viešąjį interesą nustatyta įstatyme
 - Siekiamas galutinis rezultatas

Kylančios rizikos

- Teismo išlaidos (teisių gynimo priemonės privalo būti ne per daug brangios (Orhuso konvencijos 9 str. 4 d.))
- Žalos atlyginimo bylos dėl pritaikytų reikalavimo užtikrinimo priemonių (piktnaudžiavimas, teismo atsakomybė)

Išvados

- Aplinkos apsaugos asociacijoms suteikiamos galimybės kreiptis į teismus
- ES teisės reikalavimų laikymasis negali būti „apeinamas“ nacionalinės teisės reguliavimu
- Spręstinos kylančios rizikos
- Skatintinas bendradarbiavimas tarp visuomenės ir viešojo administravimo institucijų
- Prioritetas ikiteisminei ginčų nagrinėjimo tvarkai